

№ 1(1)2015

СЛОВЕСНИК

Мовно-літературний вісник
Орган профільного класу (філологічний)

№ 1(1)2015

О СЛОВО РІДНЕ!

Хай це, можливо, і не найсуттєвіше, але ви покликані захищати своїми долонями крихітну свічечку літери “і”.

А також оберігати місячний серпик букви “є”, що зрізаний з неба разом з ниточкою. Кажуть, що мова наша солов’їна. На земній кулі існує близько трьох тисяч мов. І серед усього цього розмаїття наша українська мова за своєю красою, за милозвучністю займає друге місце після італійської.

Але згадайте собі, що колись можуть настати і такі часи, коли нашої мови не буде пам’ятати навіть і найменший соловейко. Тому не можна покладатися тільки на солов’їв.

Зі святом Вас,
шановні добродії, зі святом,
шанувальники рідного слова !

СЛОВЕСНИК

Мовно-літературний вісник

Орган профільного класу (філологічний)

- ❖ Місяцелік: народні звичаї в сучасному побуті (осінні свята)
- ❖ Календар пам'ятних дат
- ❖ Героям слава!
- ❖ День української писемності і мови
- ❖ Рядки нашого серця
- ❖ Культура мови

Редактор-укладач:

учитель української мови і літератури ЗОШ № 54

О.М. Горпинюк

«СЛОВЕСНИК»

Мовно-літературний вісник

Орган профільного класу (філологічний)

Сьогодні в Україні гостро постає проблема духовного відродження молоді. Саме школа має відтворювати в наступному поколінні кращі соціально-культурні традиції нації, моральні норми, світоглядні цінності, стимулювати учнів до здійснення моральних вчинків, котрі розвиватимуть їхню систему ціннісних поглядів, які є супутниками суспільної поведінки, діяльності і вчинків загалом.

Виховання громадянина України має бути спрямованим на розвиток патріотизму, національної свідомості, культури міжетнічних відносин, дбайливого ставлення до природи, моральності, культури поведінки школяра. Патріотичне виховання покликане виховувати у школярів високі моральні ідеали, почуття любові до своєї Батьківщини, потреби у служінні їй. Батьківщини, усвідомлення своєї причетності до її історії, традицій, культури.

Головна мета у залученні учнів профільного класу до випуску вісника це – формування активної громадянської позиції, розвиток творчих і комунікативних здібностей, логічного мислення, мови учнів, удосконалення навичок співробітництва з молодшими школярами, однокласниками й дорослими людьми, інформування учнівської молоді про справи, проблеми й дозвілля їхніх однолітків, проведення профорієнтації, застосування в роботі публіцистичного стилю, оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями.

Перший випуск «Словесника» – результат роботи творчого колективу учнів 10 – Б класу над такими темами:

- ❖ Місяцелік: народні звичаї в сучасному побуті (осінні свята)
- ❖ Календар пам'ятних дат
- ❖ Героям слава!
- ❖ День української писемності і мови
- ❖ Рядки нашого серця
- ❖ Культура мови

Миколаїв, 2015

*Розгорни соколинії крила,
Прапор волі здійми догори,
Хай несуть твої дужі вітрила
Лиш могутні, попутні вітри.*

Дорогі учні!

Ось і почався новий 2015 / 2016 навчальний рік. Пролетіло ще одне літо – і ми знову зустріли осінь чудовим святом – Днем знань. Прийшов час сісти за парти.

Уже 32-й рік наша школа відкриває двері для того, щоб ви отримали нові знання, які знадобляться вам у майбутньому житті. Бажаємо, щоб ви досягнули науки повною мірою і застосовували їх у своєму житті тільки для добрих справ.

Прагніть до нових знань, адже це так цікаво - пізнавати завжди щось нове, відкривати незвідані області в науці. А вчителі завжди допомагатимуть вам на цьому шляху.

Бажаємо всім терпіння, здоров'я, миру і добра! Школярам - успішного навчання! Учителям - добрих, чуйних і старанних учнів!

«СЛОВЕСНИК» – це періодичне видання профільного класу

Головною метою у наш час повинно бути виховання у школярів любові до своєї Батьківщини, поваги до її минулого, традицій, звичаїв, формування активної громадянської позиції, розвиток творчих і комунікативних здібностей, логічного мислення.

Редакційна колегія мовно-літературного вісника «Словесник» ставить перед собою важливі завдання: удосконалення навичок співробітництва з молодшими школярами, однокласниками й дорослими людьми, інформування учнівської молоді про справи, проблеми й дозвілля їхніх однолітків, проведення профорієнтації, застосування в роботі публіцистичного стилю, оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями.

Організація роботи учнів профільного класу вестиметься у формі індивідуально-групової роботи. Пріоритетними напрямками визначено пошукову, творчу, інформаційну та пізнавальну діяльність школярів.

Сфера застосування результатів: культурологічна. Вихід вісника здійснюватиметься у формі журналу. Заплановано чотири випуски, які будуть присвячені важливим культурологічним подіям: Дню української писемності і мови, Міжнародному дню рідної мови, дням пам'яті Т.Г. Шевченка, Дню слов'янської писемності.

Інформаційно-технічне оснащення роботи: Інтернет-ресурси, міські й шкільні бібліотеки, музеї, фото- і відеоматеріали.

МІСЯЦЕЛІК

НАРОДНІ ЗВИЧАЇ В СУЧАСНОМУ ПОБУТІ

❖ Хто ми? Яких батьків? Чиї діти? Не кожен правильно відповість на вічні запитання, бо ми ще не знаємо по-справжньому своєї історії і культури. А знати повинні, щоб не виростати безбатченками без роду-племени.

***В океані рідного народу
Відкривай духовні голоси.***

Василь Симоненко

ОСІННІ СВЯТА

Осінь розпочинається зі свята св. **Симеона Стовпника**, дня **14 вересня**.

В народних звичаях із цим днем кінчалися літні зустрічі та ігри молоді, «вулиці», а починалися осінньо-зимові «вечорниці» та «досвітки».

Перше, більш осіннє свято – була **Покрова Пречистої Діви Марії**, Покрова, дня **14 жовтня**. Це свято встановлене на пам'ятку чудесного врятування міста Царгороду в Греції від нападу сарацинів, за заступництвом Матері Божої. Подібне сталося і в нашій історії, коли Пречиста Діва чудесно врятувала славний Почаївський монастир від нападу турків. Це свято глибоко прийнялося в нас; головне тому, що князь Ярослав Мудрий віддав був Україну під Покров Пречистої Діви. Козаки мали у своїй церкві на Січі ікону Покрови та дуже її шанували і щедро обдаровували. У нашому житті варто згадати про значення цього свята та коли проводилися вечорниці.

Вечорниці відбувалися всю зиму та осінь, навіть кожного вечора. Починалися вони спільною працею дівчат (прядіння, вишивання, лущення насіння, дертя пір'я). Далі приходили хлопці. Всі спільно співали, жартували та танцювали. Далі була спільна вечеря, на яку складалися всі, а приготувляли вже в цей час вечорниць під наглядом «вечорничої матері». Це була старша, поважна жінка, в хаті якої сходилися і яка мала наглядати за молоддю.

Свята святих **Катерини (7 грудня)** та **Андрія (13 грудня)** – це свята дівчат та хлопців, пов'язані з ворожінням, гаданням долі. Поєднують їх в одні «андріївські вечорниці». Проводять на андріївських вечорницях гру «Калита».

КАЛЕНДАР ПАМ'ЯТНИХ ДАТ

29 вересня - 170 років від дня народження

Івана Карпенка-Карого

(І.К.Тобілевича)

українського драматурга, актора, режисера, театральньо-громадського діяча, чий п'єси неодноразово ставились на сценах Прикарпаття, його ім'я носили театри імені Станиславова і Косова (1910) та Коломиї (1929).

9 листопада –

- ❖ День української писемності та мови;
- ❖ традиційно в цей день стартує Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика.

9 листопада –

- ❖ День преподобного Нестора Літописця Київського

7 грудня - 115 років від дня народження

Катерини Василівни Білокур, української художниці.

«Вона мовби розповідала світові, який талановитий її народ, як розвинуте в ньому від природи естетичне чуття, яка сприйнятлива його душа до всього прекрасного в житті».

О. Гончар

Її три картини — «Цар-Колос», «Берізка» і «Колгоспне поле» — були включені до експозиції радянського мистецтва на Міжнародній виставці у Луврі. Саме тут їх побачив **Пабло Пікассо**. Саме тут він промовив ці знані слова, які нині облітають весь світ: **«Якби ми мали художницю такого рівня майстерності, то змусили б заговорити про неї цілий світ!»**

14 грудня - 175 років від дня народження

Михайла Петровича Старицького (1840-1904),

українського письменника, режисера, актора, театрального і громадсько-культурного діяча

ГЕРОЯМ СЛАВА!

Для українців 14 жовтня пов'язують з багатьма подіями. Перш за все, 14 жовтня православні та греко-католики відзначають свято Покрови Пресвятої Богородиці. Вважається, що в цей день військо давніх русинів на чолі з Аскольдом взяло в облогу центр православ'я - Константинополь, намагаючись захопити місто. Мешканці столиці Візантії у гарячій молитві звернулись до Богородиці з проханням про порятунок. І Богородиця, за оповіданнями, з'явилася перед людьми та вкрила їх своєю покровою - омофором, зробивши їх невидимими для ворогів.

За легендою, вражений Аскольд та його дружинники прийняли святе хрещення та стали християнами.

За іншою версією, натхненням для свята стало видіння Андрія юродивого під час облоги Константинополя військами агарян. Пресвята Богородиця з'явилася мешканцям міста у храмі та прийняла їх під свій захист. Після цього війська противника відступили, а місто було врятовано.

Крім того, Покрова Пресвятої Богородиці була одним з найголовніших свят запорозьких козаків, які будували багато однойменних храмів та шанували ікони Покрови, на яких традиційно зображували і представників світської влади.

Козацька дерев'яна церква Покрова Пресвятої Богородиці

Козацька ікона Покрови з зображенням Богдана Хмельницького

Отже зовсім не дивно, що саме 14 жовтня в Україні відзначається День козацтва.

Крім того, за офіційною версією саме на Покрову 14 жовтня 1942 року було створено Українську повстанську армію. У цей день воїни УПА святкували також і День Зброї.

В світовій історії теж багато визначних подій, пов'язаних з 14 жовтня. Так, в цей день 1066 року сталася битва при Гастінгсі, в результаті якої нормандський герцог Вільгельм Завойовник завоював Англію та став її королем.

1529 року закінчилася облога турками Відня, що зупинило турецьку експансію в Європу. 1962 року 14 жовтня почалася Карибська криза, що стала апогеєм Холодної війни.

ГЕРОЯМ СЛАВА!

*Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї господа моліть.*

Тарас Шевченко

*Любіть Україну всім серцем своїм
і всіми своїми ділами.*

Володимир Сосюра

Україна – славна матір козацтва, що завжди плекала в своїх синах мужність та волелюбність, яка зростила не одне покоління справжніх воїнів, що й до сьогодні захищають та оберігають її.

Так, чимало Україна знесла горя, кривавих війн та революцій на своїх плечах, чимало її народу загинуло саме через нестабільність тієї чи іншої ситуації. Але чи варта та влада найважливішого – життя?

Навіть зараз у XXI столітті – столітті новітніх наукових технологій, наша країна потерпає від війни – війни, яка нам не потрібна.

Малахова Інна, 10 – Б клас

Юнак у військовій формі переступив поріг кабінету – і вмиг змовкли всі розмови. Діти сиділи тихо, не дихаючи, і весь час дивились на нього. Хлопець сів на стілець і став чекати, коли розпочнеться захід. Нам представили його: це – колишній учень нашої школи Козенко Євген.

Ми почували себе трохи ніяково, а потім стали цікавитися, задавали свої питання. Часом він посміхався. А в душі відчувалася велика радість за те, що він поряд з нами, бо він – Один із Нас! Колись він теж безтурботно жив і насолоджувався життям допи, доки не настав вирішальний момент: піти захищати свою країну чи бути бездіяльним? І він зробив вирішальний крок:

пішов захищати Батьківщину. Багато пережила ця людина, але душа його була добра, щира, відкрита, а погляд спокійний. Він багато про що встиг розповісти, але одна фраза запам'яталася мені найбільше: «Там, я зовсім не думав про себе, усе частіше переймався про своїх друзів та побратимів. Там не було часу для роздумів, там потрібні лише сміливі дії». Ми розуміли, що йому довелося втратити не одного друга, але він не занепавав духом, він продовжував Боротися!

У такі хвилини серце відчуває невимовну гордість за свого земляка! Тільки поді розумієш, скільком людям ти повинен подякувати за своє щасливе життя. Так усім класом ми дивилися на цю Людину і розуміли, що ми не одні. Я з гордістю можу розповісти про цього випускника нашої школи, тому що він Герой, герой – який кожен день захищає нашу рідну Україну!

Сонько Ганна, 10 – Б клас

Нещодавно в нашому класі пройшов захід, присвячений подіям, які відбуваються на території нашої держави. Головним гостем нашого заходу був воїн АТО. Молодий хлопчина, який нещодавно закінчив школу – і вже захищає нашу Вітчизну.

Він розповідав нам різні історії з фронту. А одна його розповідь найбільше вразила мене. Одного разу він зі своїми товаришами по службі потрапив під обстріл, йому вразило руку, а у його товаришів були дуже тяжкі поранення. Він сидів з ними, говорив, не змовкаючи, так підтримував, щоб ті не втратили свідомість і не померли. Він, як міг, рятував їм життя. Ще він нам сказав, що його товаришів по службі стали для нього другою родиною. Правду кажуть, що горе зближує. Взагалі ця війна багатьох зблизила. Всі переживають і підтримують одне одного.

Я дуже вдячна цьому ще такому молодому хлопцеві і всім бійцям АТО за те, що вони захищають наші сім'ї. Воїни АТО – герої нашого часу. Дуже шкода всіх жінок і дітей, які втратили люблячих чоловіків та добрих татусів. Але ж вони загинули заради мирного неба над нашими головами. Вічна пам'ять їм!

Сілецька Яна, 10 – Б клас

РІДНЕ СЛОВО

Води живої джерело

До Дня української писемності і мови

Хтось із великих людей сказав: "Усе минає, а слово залишається". Зникають у безвісті держави, володарі, раби. На порох розсипаються величні будівлі, вмирають дерева, пересихають ріки. Гори перетворюються на купи каміння. Все стає тліном і прахом. А написане слово залишається. Вісімнадцять років тому (6 листопада 1997 року) Президент України Л. Кучма на підтримку ініціативи громадських організацій видав Указ "Про День української писемності та мови". Це свято є даниною одному з найцінніших надбань, яке створене й залишено нам нашими попередниками – мові. Мова є душею нації, її генетичним кодом. Доля народу тісно пов'язана з долею мови. В свою чергу, мова народу є тим стержнем, на якому формується його культурна самобутність.

Упродовж кількох століть український народ привчали до думки про нібито «вторинність» української мови, ретельно приховуючи від українців величезний масив української ж писемності, історії та культури, яка сягає глибокої давнини і нараховує багато тисячоліть.

Зачинателем сучасної української літературної мови вважається **І. П. Котляревський, основоположником — Т. Г. Шевченко.**

У День української писемності та мови за традицією стартує **Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика.**

Цей унікальний мовний марафон був зініційований великим українським меценатом і громадським діячем **Петром Яциком**, який усе життя прожив у Канаді, але завжди пам'ятав про рідну землю. Після здобуття незалежності він часто приїздив до України. Мовна ситуація в Україні дуже непокоїла Петра Яцика, бо він був переконаний, що є мова — є й держава, немає мови — немає держави. Так народилася ідея конкурсу з української мови для української ж молоді. Головна мета цього мовного змагання — утверджувати державний статус української мови, підносити її престиж.

Рядки нашого серця

На одному з перших уроків української мови у профільному класі під час розгляду теми «Мовна ситуація в державі. Українське законодавство про мову. Мовні обов'язки громадян» учням було запропоновано завдання додому (на вибір): скласти вірш про мову або написати лист з ХХІ століття міністру внутрішніх справ Російської імперії П. Валуєву з урахуванням реалій того часу, часу ХІХ ст.

Майже кожен учень відгукнувся і щиро поділився своїми почуттями й думками. Ось деякі з них:

До міністра внутрішніх справ Валуєва!

Нащо ж Ви заборонили писати нам, простим людям, нашою рідною українською мовою? Ми завжди були вільним народом і будемо далі! Невже Ви, думали, так просто заборонити мову: можливо, Ви, й заборонили її, але народ нею думати не перестав. Не просто, тому, що наші козаченьки, наші вояки зробили все, для того, щоб наступні покоління могли вільно розмовляти рідною серцю мовою. Нащо ж, Ви, погубили тих молодих, талановитих письменників, поетів? Нащо ж відправили їх у «п'юрму народів»? Щоб винищити Нас, інтелігенцію, еліту української нації? Ні, то Ви, не нашу мову, не наш народ нищили, то ви у собі Людину знищили, «запоптали» її у «найглибшому закутку» серця, своїми діями, вчинками, наказами...

Сонько Ганна

Шановний Петре Олександровичу!

Сьогодні я хотіла б посперечатися з Вашими думками та розумінням виданого вами циркуляру. Я розумію, що, можливо, сприйняття деяких проблем у XIX столітті може бути не таким як у XXI, та все ж таки в них не багато відмінностей.

Ви стверджуєте, що малоросійська мова хоче «вирватися на волю»: «Давно вже тривають суперечки у нашій пресі про можливість існування самостійної малоруської літератури». Але й самі стверджуєте, що малоросійська мова є всього лиш говіркою простого люду, яка виникла саме з російської мови. Тоді чому б Вам не підтримувати розвиток нової мови, яка є частиною вашої рідної? Та все ж таки ця так звана «говірка», стала рідною для багатьох людей: південноросійський народ говорив та намагався навчатися цією мовою, а багато талановитих особистостей складали чудові вірші і писали прекрасні твори, передаючи в них красу рідної землі. Але ж майже всі автори відчували на собі несправедливість царського правління. Адже зовсім не так давно було скасоване кріпацтво, та багато людей залишилися бідняками, для них «малоросійська говірка» була ковтком свіжого повітря, але ви забрали і це: «навчання в усіх без вилучення училищах проводиться загальноросійською мовою і вживання в училищах малоруської мови ніде не допущено; саме питання про користь і можливості вживання в школах цього наріччя не тільки не вирішене, але навіть порушення цього питання прийнято більшістю малоросіян з обуренням». Та і тут Ви пишете неправду, адже український народ хотів та домагався своєї мови та незалежності.

Що ж, можливо, Ви б могли змінити своє ставлення до «малоросійської говірки», яку ми в теперішні часи називаємо українською мовою. Адже вона має свою історію, яка бере свій початок ще задовго до історії російської мови. Можливо, знаючи про всі ті факти та документи, які в наші часи є у нас, Ви змінили б свою думку і скасували циркуляр, але, на жаль, ми про це ніколи не дізнаємося.

Кохановська Ангеліна, 10 - Б

Навіки я з тобою

Рідна моя мово!
Тебе і зневажають,
І зруйнувати хочуть.
Тебе вони затопчуть!
Давай, я допоможу!
Зачиню он ті двері –
І більше їх не буде:
Вони будуть у вольєрі!
Вони – це люди,
Але цього не видно.
Вони – неначе звірі.
Ми назавжди підемо,
Не буде більше болю,
Тепер ти будеш вільна,
Навіки я з тобою.

Карпова Наталя

Мова

Мова українська,
мова материнська,
найшшніша, найдітніша –
Кришати почуття.
Небесні слова.
Знаєтеся Україна – моя
Богиня дана землі.
Мова українська знає –
Єдина, одна.
України тебе в котину із нас:
Ковтають, не цураються!
Залишаю з вас!

Регіна Тамара
10-Б

КУЛЬТУРА МОВИ

*Людина, яка живе на землі і не володіє мовою її народу,
або гість, або завойовник, або просто не має розуму.*

Шарль Бернар, фр. філософ XIX ст.

Дорогі друзі!

Започатковуємо сторінку **культури мови**. Сьогодні звернімося до офіційного мовлення й розглянемо кілька мовних кліше, з якими в українській мові трапляються всілякі неприємні okazії. Основною причиною є той факт, що ми їх «не відшукуємо» в рідній мові, а перекладаємо з російської за допомогою так званого методу калькування, тобто перекладаємо як вільне (читай: звичайне) словосполучення слово за словом, а потім складаємо до купи.

Ненормативні словосполучення

багаточисленний
більше всього
бувший
видержка (виписка) з протоколу
у більшості випадків
вважати необхідним
ввести в склад
вести себе ввічливо
у будь-якому випадку
у кращому випадку
вирішити проблему
вирішити задачу (математичну)
вкладиш
в основному (як висновок)
вуз
заслугує уваги
здавати іспит
з точки зору
зустрічаються випадки
на протязі навчання
привести приклад
приймати участь
розписатися
русизм
україномовні видання
учбовий

Нормативні словосполучення

численний
імовірніше (ймовірніше)
колишній
витяг із протоколу
здебільшого (переважно)
уважати за потрібне
ввести до складу
поводитися ввічливо
у будь-якому разі
у найліпшому разі
розв'язати проблему
розв'язати задачу
вкладень
у цілому, загалом, переважно
виш, ВНЗ
вартий уваги
складати іспит
на думку, з погляду
трапляються випадки
упродовж (протягом) навчання
навести приклад
брати участь
поставити підпис
росіянізм
українськомовні видання
навчальний

Сьогодні під впливом останніх суспільно-політичних подій частина українців мовою спілкування обрала... українську. Це дуже приємно, але вам, мабуть, це дуже нелегко. Тож пропонуємо вивчати **культуру української мови** (про це ви можете прочитати також [тут](http://l-ponomar.com/kultura-movy-yak-pravylnno-vzhyvaty/#ixzz3mygHVwVz)) крок за кроком, тобто опановувати правильні слова та вислови поступово. Read more: <http://l-ponomar.com/kultura-movy-yak-pravylnno-vzhyvaty/#ixzz3mygHVwVz>

Автор-укладач:
учитель української мови і літератури ЗОШ № 54
Горпинюк Олена Миколаївна

«СЛОВЕСНИК»

Мовно-літературний вісник

Орган профільного класу (філологічний)

Перший випуск «Словесника» – результат роботи творчого колективу учнів 10 – Б класу над такими темами:

- ❖ Місяцелік: народні звичаї в сучасному побуті (осінні свята)
- ❖ Календар пам'ятних дат
- ❖ Героям слава!
- ❖ День української писемності і мови
- ❖ Рядки нашого серця
- ❖ Культура мови

Наші дописувачі:

Карпова Наталя
Кохановська Ангеліна
Малахова Інна
Сілецька Яна
Сонько Ганна
Шепель Олена
Озеров Олександр

Миколаїв
2015 / 2016
навчальний рік

Ольга Яворська

Молитва

*Гріховний світ вирує неспроста,
Підступний демон, що керує нами,
Та піднімається нетлінно над віками
Велична постать вічного Христа.*

*О Господи ! Знайди нас всіх, знайди,
Бо ми блукаєм хащами ще й нині,
Прости гріхи й провини безневинні,
І до спасіння всіх нас поведи.*

*О Господи ! Зціли нас всіх, зціли,
Всели в серця неопалиму мрію,
Щоб ми, пізнавши віру і надію,
Жорстокий світ добром перемогли.*

*Моя прекрасна українська мово,
Найкраща пісня в стоголоссі трав.
Кохане слово, наше рідне слово,
Яке колись Шевченко покохав.*

*Ти все знесла насмішки і зневаги,
Бездушну гру ворожих лжеїдей,
Та сповнена любові і відваги
З-за ґрат летіла птахом до людей.*

*Ти наш вогонь на темнім полі битви,
Невинна кров пролита в боротьбі.
Тебе вкладаєм тихо до молитви
І за спасіння дякуєм тобі.*

